

NEHBÁCSKA

V. 877
250

Szerkesztőség: Vasmalomdvar 2. szám
Kiadóhivatal: Péter király-u. 30. szám
Előfizetés: Gőbbécska. Telefon: 187.

NOVISAD, 1924 OKTÓBER HÓ 26.
VASÁRNAP

Előfizetési árak helyben és vidékre:
Egy hóra 35 dinár három hóra 105 dinár
Egy évre 210 dinár egész évre 420 dinár.

Egyes szám
1 1/2 Din

A romániai korrupció

Lapunk más helyén ismertettük azt a csekély négy százmillió leles panamát, amelynek főhősét, Valtoianu tábornokot, Valtoianu román közlekedésügyi miniszter testvéröccsét, tegnap letartóztatásba helyezték Bukarestben. A panamatényről már régóta tud a román közvélemény, s a letartóztatással megindult botránylavina elsöpréssel fenyegeti az egész román kormányt és azt a kormányzati rendszert, amelynek működése a kisebbségek legazolálásában és a korrupció védelmében merült ki. Az európai szenzációt keltő panamáról az egyik erdélyi magyar lap vezetőhelyen a következő bátorhangú megállapításokat teszi: „Ez a váratlanul kirobbant s mind újabb áldozatokat követelő szenzációs válság nem más mint a mélységekben és magasságokban esztendőök óta felgyülemlett, s az ország és államélet messze területein szétágazó, lelkeket, intézményeket, közületeket, hatóságokat is már-már penészgombaként elárasztó korrupciós szellemnek egy minden eddiginél nagyobb, izgatóbb, karakterisztikusabb kifakadása. Egy csufabb, rombolóbb és fájdalmasabb Lesseps és Humbert-ügy, melynek hullámai még ez után vehetik fel megdöbbentő szennyét az erősen romlott közéletnek. Ha váratlanul zuhant is alá ez a pusztító lavina, érezni lehetett, hogy a tisztulás folyamatának meg kell indulnia; a jobb sorsra érdemes ország, amelynek annyi nemes értéke, az európai koncertben kiváló állása, az emberiség sorsában méltó hivatása van, nem maradhat sokáig zsákmánya a párhatalmi abszolutizmus, s a kormányzat mulasztásait kihasználó kiterjedt bünszövetkezetnek. Jönnie kellett ennek az ítéltidőnek, mely kiönti a vakondokat sötét lyukalkból, s melynek pusztító csapásai után a törvényesség, tisztesség, rendkötelesség, szakértelem, méltányosság és önzetlenség hétszínben ragyogó szivárványa diadalmasan derül fel Románia égboltjára. Nagy a botránya és szenzációja a négy százmillió leles panamának, de sokkal többet megér mint négy száz milliót s mint az esetleg szintén áldozatul eső liberális uralmat, mely Bratuaneuk szerint nélkülözhetetlen az ország számára. Nélkülözhetetlen? Vajjon szabad gondos, legális, csupán az állam javát és magasabb szempontjait szolgáló kormány alatt ilyen, egész a miniszteri tárcáig kompromittáló panamának történnie? Ma még világosan nem lehet megállapítani, mennyiben terheli a kormányt és pártját közvetlenül a felfakadt négy százmillió leles utlevélpanama. De a felelősség

öríási és az erkölcsi és politikai konzekvenciát minden tekintetben le kell vonnia a kormánynak. Az a rendszer, melyben egész maffia garázdálkodhatik előkelő orgazdák segítségével, naiv és

jóhiszemű polgárok tömeges kizsákmányolásával, megérett az összeomlásra. A lavina el fogja sodorni a hivatására méltatlan kormányzatot is. Ez a természet törvénye“.

Mindenki bizik

Teljes az egység a blokkban — Korosec optimista — A radikálisok is
Tegnap sem történt döntés a válságban

Beograd. A politikai helyzet tegnap némaileg tisztázódott. A kisebb blok és a Rádics-párt közötti vezeteltérés, teljesen elismult, ami talán befolyással lesz a válság megoldására is. Rádics a tegnapi nap folyamán több nyilatkozatot adott, amelyek mind a szűkebb blok és horvát parasztpárt közötti jóviszonyt hangoztatják. A Demokrata tegnap délutáni számában is azt írja, hogy Petrovics kommunikéje, amit Rádics beszéde után kiadott, nem a szűkebb blok nézete, hanem Petrovics egyéni véleménye. Petrovics ezzel szemben azt állítja, hogy a kommunikét a szűkebb blok megbízásából adta ki. Ez a két vélemény azonban már nem változtat a tényen és a szűkebb blok és Rádics-párt között ismét a régi barátságos viszony áll fön.

A tegnapi nap folyamán, mintha ismét a blok helyzete javult volna, mert

pénteken és szombaton csak a blokkhoz tartozó politikusok jelentek meg kihallgatáson az udvarban. Marinkovics Voja délelőtti 11 órától délután háromig volt a királyi palotában és közben ott is ebédel. Délután fél 5 től fél 6 ig Davidovicsot, fél 6 től fél 7 ig pedig Jovánovicsot és Davidovicsot közös kihallgatáson fogadta a király.

A kihallgatás után Davidovics a blok vezérével tartott rövid megbeszélést, melynek befejeztével Korosec a következőket mondta:

— A válság normálisan halad. Kihallgatásaink jobbak a minimálisnál.

Korosec egy radikális politikus a LH-vezetőket mondotta Korosec optimizmusáról:

— Ez nem igaz. Lehet, hogy Korosec nem beszélt, hogy nem ismeri a helyzetet és azért olyan optimista.

A német extrónörökös — képviselőjelölt

Letartóztatják a volt német kommunista képviselőket

Berlin. A német rendőrség hatvankét volt kommunista képviselő és képviselő ellen letartóztatási parancsot adott ki, akik azonban már régebben mind külföldre szöktek. Miután valószínű, hogy a kommunista agitátorokra is hasonló sor kerül, nagyon is számolni kell azzal, hogy az új birodalmi gyűlésben nem lesz kommunista képviselő.

A német választási mozgalomnak még ennél is nagyobb érdekessége van.

A Newyork Herald értesülése szerint ugyanis Westarp gróf felkereste Frigyes Vilmos, volt német trónörökös és a német nemzeti párt nevében felkérte arra, hogy a párt birodalmi lajstromán foglalja el az első helyet. A trónörökös nem adott határozott választ mert először atyjának véleményét akarja kikérni és csak ezután dönt, hogy elfogadja-e a felszólított képviselőjelöltséget.

Megegyeztek Bethlen és Nagyatádi Szabó

Budapestről jelentik: A magyar ellenlék napok óta azokban az állítólagos ellentétekbe helyezi bizakodását, amelyek a liberális sajtó híresztelése szerint különösen az utóbbi napokban súlyosan kiéleződtek Bethlen miniszterelnök és földmivelségi minisztere, Nagyatádi Szabó István között. Az ellenzéki sajtó állandóan „rendszerváltozást” emleget, mint ezeknek az ellentéteknek természetes következményét. Az egységes párt helyiségében gróf Bethlen István miniszterelnök és Nagyatádi Szabó, valamint több pártive között tegnap hosszabb tanácskozás volt, amely teljes megegyezésre vezetett.

A kisgazdapárt továbbra is benmarad

az egységspártban és Nagyatádi Szabó is megtartja tárcáját. A megegyezés 16 pontjának lényege „népies kormányzati irány kifejezésre juttatása és biztosítása” valamint a földbirtokreform sürgős végrehajtása. A Budapesten megjelenő „Világ” c. lap munkatársa megkérdezte Nagyatádi Szabótól, hogy mi az értelme a „népies politika” kifejezésnek. A miniszter a következő választ adta:

— Én és a miniszterelnök a „népies” szót kimondottan és megállapodottan a „demokrata” szóval egyenértékűként használtuk. Én akartam, hogy a „demokrata” szó helyett egy magyaros szót, a „népies” szót használjuk.

A bogojevói iskola analfabétákat nevel

Bogojevó község népe évtizedeken keresztül olyan tanítótestülettel bírt, amelynek jó birta volt egész Bácskában a nagy becsülete volt a tanfelügyelőség előtt. Németh Imre, Gábor Imre a főleg Molnár Gábor voltak ennek a tanítótestületnek oszlopos tagjai. Az ő működésük idején csak a hülyék maradtak analfabéták.

Azért a bogojevóiak — épen iskolai képzettségük folytán — mint mi kások, mindenütt találak elhelyezést, ahol az írás, olvasás, számolás, fogalmazás megkívánt kellék volt; vasutnál, csatornázásoknál, mérnöki munkáknál értelmesség, tudás és alkalmazhatóság szempontjából elsőrangúak voltak.

Ennek, a ma napra is írni, olvasni, számolni, fogalmazni tudó nemzedéknek a gyermekei még a 4-ik osztályban sem tudnak írni, olvasni, számolni, sőt ma holnap lesz már elég analfabéta is, ha a bogojevói iskolákban nem teremtenek rendet az illetékes hatóságok.

Ennek a mai helyzetnek kezdete az volt, hogy Terzu tanfelügyelő kérelmére annak idején — mintegy 4 éve — boldogult Molnár Gábor igazgató befogadott egy menekült szerb tanítónőt, aki mindjárt első évi működésével bebiztosította, hogy nem olyan tanító, smilyenre Bogojevónak szüksége van, aki azonban a tanítótestület legnagyobb ámulatára annyira tudta magát érvényesíteni, hogy ő let a bogojevói iskola igazgatója. Azóta teljhatalmúlag intézkedik nemcsak a tanulók, hanem a tanítók sorsa felett is.

A tanítókat kénykedve szünt évközben egyik osztályból a másikba helyezte; így egyik tanító pl. egy évben háromszor változtatta osztályát az igazgató szeszélye folytán.

Igazgatói szerepése óta — mintegy 3 év óta — 12-13 tanító és tanítónő fordult meg itt, köztük 3 olyan, aki egy kukkot se értett magyarul. Hogyan legyen sikeres az a tanítás, amelynél a tanítónő egy szerbül épen véletlenül tudó tanítványát használja tolmácsul?

Többet egy menekültük tőle, hogy más-nova kérték áthelyeztetésüket. Aki lehetőséggel, kiválóbb volt, azt nyugdíjaztatta vagy máshova áthelyeztette. A kath. tanulóifjúság szelődött a körmenetekben s a szent misén a nyári hónapokban mindennap jelen volt tanítói vezetés alatt: amióta ő az igazgató, ez megszűnt.

Katholikus gyermekeknek megtiltotta a katolikus községi; katolikus tanítónőnek tudomására adta, hogy nem teszik neki a templomba járása, a szentségekhez járulása. A gyónást nem átálotta kigunyolni.

Hol itt a nő lélek finom gyöngédsége? Honnan vette az igazgató a bátorságot, hogy más lelki ügyelbe beleavatkoznék? Mi indította

arra, hogy a kath. egyház szentségét háromló szájjal kigunyolja?...

Ne folytassuk. Ilyen gondolkodás és vezetés mellett nincs nevelés és köptelenség az, hogy a tanítás eredményes legyen. Ez az eredménytelenség az ami a községet, ma már a legnagyobb igazalomban tartja a elégedetlenné teszi.

Képtelen az igazgató tanítónő, vagy nem akar a bogojevói iskolákban eredményes tanítást elérni?

Mikor idejött előt Baranyában, mint szerb tanítónő szerepelt, akkor a magyarosításon erőlködött. Iteni első évi működése abszolút eredménytelenségét pedig azzal mentette, hogy ő a „szerbre“ felelt a főszóly. Persze tanítványai ebből sem igazoltak semmit.

Pedig, ha szerbesítene, azaz valóban megtanítaná tanítványait legalább a szerb nyelv leg- elemibb ismeretére, mindenki kalapot emelne előtte.

Azonban néhány szerb dalt és verset betanított és szajkó módra ledaráltatol, anélkül, hogy a gyermek egy szót is értene belőle, az lehet szerbesítés az igazgató fogalmi szeriat, azonban komoly gondolkodásu ember előtt nem

egyébb, mint szánalmas mosolyt keltő erőlködés.

A bogojevóiak igenis örülnének, ha szerbül tudnának. De hiába mindent szerbnek akarják is Sobodát, amikor az egy szerb szót sem ért meg. Az ilyen szerbesítés — a minden áron érvényesülni törekvő akarnokok „névvegyelemzés“ néven ismert fixa ideája — örültség.

Ilyen szerbesítéstől nem kérünk. A szülők kívánták is s ma is kívánják, hogy gyermekeik legalább valamit is megtanuljanak szerbül. Hiszen erre a tantervben heti 4 óra van szánuva. De ez csak úgy lett volna lehetséges, ha az igazgató is, meg a többi tanítók is odaadással magyar nyelven tanították volna őket a szerb nyelv elemeire.

A szülők ezen óhaja azonban úgy teljesült, hogy gyermekeik se szerbül se magyarul nem tanultak meg általában se írni, se olvasni se számolni se fogalmazni úgy amint az iskolában megtanulniuk kellett volna; javarésze sehogysem.

Igy születtek meg az igazgató jóvoltából az analfabéták. Ez a bogojevó iskola általa ettől mentek meg a hatóságok a bogojevó iskolától. Egy egész köztég tanulóifjúságát és tanítótestületét nem lehet odadobni maratókul senki tehetetlenségének és szeszélyének.

Bogojevóiak

Nagy panamabotrány Romániában

Miniszterek, tábornokok és államtitkárok a pansmisták — Letartóztatott tábornok Bratianu kormány helyzete

Bukarest. Romániában nagyarányú panamának és visszaéléseknek jöttek nyomára, amelybe aktív miniszterek, államtitkárok és tábornokok vannak belekeverve. A botrány már annyira megdagadt, hogy még a korrupt Romániában sem lehet elhallgattatni és minden valószínűség szerint a Bratianu kormány bukását is maga után vonja.

Romániában Petrolul Nationalul néven egy részvénytársaság alakult, amely nagyban gyártotta a hamis utlevéleket. Ennek a részvénytársaság igazgatóságában többek közt Fransovicci befolyású államtitkár és Valtoranu tábornok, Valtoranu közlekedésügyi miniszter öccse is benn volt.

Az utlevélpanamabotrány kipattanása után Fransovicci államtitkár azonnal lemondott. Huszonnégy óra sem telt el Fransovicci államtitkár lemondása óta és a kormány egyik tagja Valtoranu közlekedésügyi miniszter is lemondott; Valtoranu miniszter lemondását öccse Valtoranu tábornok letartóztatása előzte meg.

A tábornok ellen a Petrolul National letartóztatott képviselője a vizsgálóbíró előtt súlyos vallomást tett még napokkal eze őt, a vizsgálóbíró azonban, talán elég érthető okokból, nem

rendelte el letartóztatását. A botrány azonban — közvetve Fransovicci lemondásával — olyan fordulatot vett, hogy a tábornok letartóztatásának elrendelése halaszthatatlanná vált.

Valtolanu Al xandru tábornokot már reggel letartóztatták az Elisabeta-szombatörumban, ahova — a panama kipattanása után — állítólag betegesen kórtörténetbe. A tábornokot letartóztatása után azonnal az ilfovi ügyészségre kizárták.

Constantinescu miniszter is kijelentette, hogy lemond, de kijelentette, hogy annyi botrány közepette az egész kormányt le kell mondani.

Valtolanu miniszter lemondása után azaz fenyegetődzött, hogy le fogja lépelni azt az egész tolvajbandát, amely ma a porondon van. Ez a kijelentése kínos felűnést keltett kormánykörökben és Bratianu Jonel miniszterelnök azonnal minisztertanácsot hívott egybe, amelyről azonban semmi sem szivárgott ki.

Egész Romániában nagy az igazalom, mert a botrány következtében bizonyosra vehető az egész kormány lemondása.

A letartóztatott Valtoranu tábornok öngyilkosságot kísérelt meg a börtönben, de csak könnyebben sebesült meg.

Az amerikai szeszitalom a valóságban

Az amerikai szeszitalomról Informátorom, a Budapesti Időző tudós trentoni plébános, Szabó János dr, aki tíz éven át figyelte éber szemmel az amerikai társadalmi élet jelenségeit, a következő igen érdekes képet volt szíves adni:

A prohibíciós törvény, amely rövidesen meghozatalának harmadik jubileumát áll meg, annak idején Volstead szenátornak, továbbá egyes tulzó protestáns szektáknak és a suffragetáknak agitációjából jött létre. Néhány államban, így Utahban, a szeszitalom már azelőtt is megvolt. A törvényt úgy a képviselőház, mint a szenátus megszavazta és a szeszitalom az egész Egyesült Államokban életbelépett, de csak papíron. A valóságban egész más helyzet lámadt. A törvény megszavazása előtt számos képviselő és szenátor okos előrelátással megtöltötte pincéjét a ugyanily cselekedett tömérdek más ember is. A törvény életbelépte után pedig megindult két új iparág: a titkos pálinkafőzés és a csempészet.

A sör-, cognac- és általában szeszgyárak javarésze a törvény alapján más iparra tért át, vagy teljesen lezserelt, mivel azonban a máfélészázalékos sör gyártását és fogyasztását a

törvény megengedi, egy részük fennmaradt. Ezek aztán akárhogy is ellenőrzik őket, ti-okban rendes sört is gyártanak. Meghagyta a törvény saloon-oknak nevezett italméréseket is, amelyek most szódát, gíngeryekek nevezett édes, szines szódás italt és hasonló ártatlan nedűket árusítanak, de a saloonos már ismeri magát emberelt és ha valami jó barátja vág feléje a szemével, mindig akad a sönben jóféle sör, pompás whisky, vagy más egyéb, amit természetesen kávécsészéből egy-kettőre fel kell hórplutani. Az amerikai újságokban még ma is hirdenek egyes gyárak víz-desztillátorokat, amelyek valójában nem egyebek, mint klusztók. Főleg munkásemberek vásárolják. Amerikában ugyanis a víz sok helyütt rossz, a munkásember megszokta az italt és ha előbb sört ivott, most iszik pálinkát. A pálinkafőzés a legravaszabbul kleszett helyeken és módokon egész szaporán folyik. A munkásember, aki pedig eddig tisztelte a törvényt, most a törvény kijátszásába pompásan belctanult.

Vásárolják végül az itók az ugynevezett moonskinner-ektől, csempészektől. A csempészet Kanada felől és a tengeről a legnagyobb. Egész apró fiótlák üzik ezt a rendkívül jövedelmező mesterséget. A kormány emberel, az ugynevezett dry agent-ek ugyanogyorshajókon ellenőrzik a partokat, de annyi hajója nincs az államnak, hogy a partok minden rej-

teit zugát, öblét, hajlását éjjel-nappal figyelhesse. Kivált motorcsónakokon vizzik a csempészek a drága árut parira. Ha egy-egy ilyen motorost a dry agentek észrevesznek s a csónak felszólítás ellenére sem áll meg, gyorstűnzelőből, kis ágyakból azonnal könnyűtellenül megindul ellene a tüzelés. Az elfogott csempészajót vagy motorost elkobozzák, mint ahogy a legoligait csempészaútót sem látja viszont a tulajdonosa soha.

Az ellenőrzés a szárazföldön is nagy, de az emberi találékonyiség még nagyobb. A dry agenteknek worrantja, meghatalmazása van arra, hogy bármely gyanus házban bármikor házkutatást tartsanak. Rendszerint egy-egy hirtelenében kiszemelt utcát vizsgálnak végig. Ha kisűstöt találnak, azt nyomban összetörlik, a borba petroleumot öntenek, a borisza magyart vagy angolt pedig tekintélyes pénzbüntetéssel sújtják. Egyik trentoni jómodu magyar is úgy jár, hogy borát petroleummal szentségtelenítették meg, de mivel a könnyebb fajsúlyu bor felül maradt, az élelmes magyar egyszerűen lefejtette a bort s java részét megmentette.

Mióta a prohibíciós törvény életben van, az amerikai utcákon, este különösen, sürün jelenik meg a gyerekkocsi. De nem gyerek szunnyad ám a kocsiiban, hanem testes, pocakos vagy hosszú vékony úvegek vegyeren, borok, sörök, pálinkák barátságos egyelőrisében.

Nyulprém, struccol, cylinder, üvegkarikák

Bécs, okt. 23.

A divat örök célja: viselője egyéniségét, meg sokszorosítani, mintha egyre bizonytalanabbá kezdene homályosulni a ennek az előkelő kaiserstrassel modellháznak, ahová bejöttünk seregeseimlet tartani, korántsem kell egész arzenálját végigfutnunk, hogy az ideál szeszkezedet főrajtsággaképp n megállapíthassuk a formák teljes csőljét. A vonalak, színek, figurák kimerültek, mint az építészeti stílusok a legfőbb szeszkezedékként feltalált újosságok is csupán a régi motívumokat variálják, a ki-próbált ismert alapot, igen kevés s jobbára csak mellékes díszül alkalmazott újabb körítésekkel.

Az életnívó lefokozása.

Fantáziatárság az egész vonalon...

Kosztüm mindenestre nem sok van a kollekcióban, mert az ugynevezett trois pièces, rubakabát, vagy háromrészes ruha sokkal divatosabb s ez egyszer sokkal célszerűbb is, mert az igen rövid, igen szűk alj felett elűtő anyagból vritó hosszú kazakkal és felette a nyitva is hordható háromnegyedes kabátal kétségtelenül mindig felöltözhetőbb, komplettebb hatása érhető el, különösen ha a kazaktól sem sajnáljuk a prémét.

Mert prém, prém mindenfelé! De kicsoda prémek! Cyb illnek elkeresztelt tarka macaca, patkány, mosómedve s különösen házinyul és házinyul... mintha a világ összes menfil klárólag nyulpecsenyére rendezkedtek volna be... Tenyérszál sárga foltokkal rikító párdackacagányok hódítanak, mint valami modell-kreátorra vedlett történetbúvár népvándorlásokorabeli ötlete, — leopárd, hiuz-, gazella és tigrisbőrök, szelontakarókból és ágyelölt szőnyegekből kepekká avaszsírozva, sőt láttunk egy palaszűke, rejtélyes szőrmepaleót is, amiről a tulajdonosa büszkén szíveit kijelenteni, hogy a levitézlett csikóbundák helyett már ez lett divatos... tizenhatmillió árúhoz képest nem is olyan szamar — számárbőr...

Az életigények és luxusszívó lefokozását vetül ki magából ilyenképp az egész mai divatalakulás — az értéket alig reprezentáló anyagok és díszek kultuszával, ami a divatnak örök körtörődő sajátosságaként közele gasdasággalított értékezeseknél is többet tudna regélni a mai idők lekraho't konjunkturájáról.

Bunda-pótlék

Igy lesz a szerény ezüstnyuból a megfizethetetlen chinchilla helyett hajszára megtévesztő: chinchillillette, a közönséges rókából: kékróka, alaska-róka vagy nyestimitáció, a festett báránnyból: asztarkán, de valamenyinnél sűrűbben a hermelin-pótléku használt hófésér belga nyul kísérlet, olyan tömegben és válto-

változatokban, hogy a Kärntnerstrasse déli korzóján, a bunda-Ersatzokon és robe-manteapoxokon valósgagos nyulmenaszéria vonul fel napról-napra.

Bunda-pótlék... Ime, a legtipikusabb, legjellemzőbb specialitása az ideál szűkös divatszezonnak... s értendő alatta azok a vonalas szabású fekete brossé, liberty vagy puha posztókabátok, amik egyforma kiállítással szinte uiformírozják a hivatos hölgygárdát, — egysoros vetelínük felett mentől káprázatosabb selyem-, sőt préselt bársony- vagy püszabécsével, a felálló nyakon s manetten az obllgát fehér nyultetemmel, minden gombolás nélkül, csak ugy átvette és hanyagul összefogva elől, mintha most szállt volna ki az ember egyfűtött Cadillac-ból s még volna futólag néhány lépése... szóval nemcsak a bunda, hanem az autózás illuzióját is pótolva...

Strucc-versenyek és struccollak divatja

Egy ezüstláme dóigozott lazacszínű stuccollak keppak szinte operettes pompája világit ki egy üvegfal mögöl s körüte is, mindenfelé szivárványlóbbnál szivárványlób struccollak — ruhán, köpenyen, sálón, kalapon, kesztyűn, fejdíszén, legyezőzék, sőt még harle nyakdőknek, ridikülnek, estélyi muffnak és cipő csatlak is, mióta az angol királynéi — egyszerű üzelet szellemmel — kötelező divatparancsát lktatta a mult évtizedeknek ezt a teljesen elavult idegen tollakkal való ékekeskedését, amellyel együtt jogos viselője, a bubyszezeü megköppasztásra ítélt struccmadár is egyszerre divatba jött, úgy hogy mikor a most Berlinben zajló s Bécsnek is nagy gszrel beígért strucc-versenyek váratlanul elmaradtak, valósgagos pesti bikkviadallru purpariék viharoztak körül te az egész városban.

Kísérletek a Direktoire-stílussal

A nagyobb estélyi ruhák birodalma még teljesen terra incognita, — annyi azonban szent, hogy a Polret és Premet által annyira lassírozott direktoirejellegű vonal, ami a slussnak közvetlen a mell alá való transzponálásával a feminin karaktert lett volna hivatott visszahelyezni ősi jogalba — egyelőre párt kévésbé kritikus helyen, a kalapok terén bírt érvényesülni, az elképzeltetlen esztétikátlanssággal ható ellide formák által, ami minden egyes fején már olyan komikusan torz, hogy bosszankodás helyett csak nevetni lehet rajta, a nevétes pedig tudvalevőleg bárméi biztosabb hállósítélete mindennek; sőt a komolyaág teljes méltóságával szerviroznak élénk, már pedig a divatnál valami tragikusabban komolyat bajba volna elképzeln...

Aranyfüggő az orrban

Az ő rabszolgái sohasem tagadják meg az engedelmességet s az a sok asszony, aki a vállig éró gömbfűlbevalók után most a karján kallmpáló százfűle színű üvegkarikával, galvánizált celluloid vagy fém-reffel rögtönöz valósgagos kis jazz-bandeket mindenfelé, egyetlen istésére, ime, a legkicicomázottabb kongó-néger törzsfőnökével is eredményesen konkurálhatna...

Hogy végtére is hova vezet ez az afrikai melódiájú nagy csörgés zörgés, azt legelőnkebben illusztrálhatja a V. e. Parisienne legutóbbi száma, amely egész csomó eredeti deauville-i hölgyportrét közöl, az emberevő pápua-hölgyeknél is kasírozott orr-karikákkal ékesen, — gondosan megnyugtatta a hozzáfűzött kommentárban, hogy a saenális kis arcdísz csak egy cvikkerszerű csipetével van megrögzítve s így ne aggódjunk: ez orrfai pinca keresztülyu kasziva, mert hát a saját szűlöttelt Kronosként felelő divat kedvéért igazi szakértője sohasem fog megkockáztatni valami máról-ho napra vissza nem szivható...

Magyery Ella.

A bíróságok munkáját akadályozza

a jegyzők és irodai segédkezemélyzet hiánya

A jogkereső közönség körében még mindig sok panasz hangzik el, mert a bíróság munkáját nem elég gyors. Miután ez a panasz általános, a Délbácska munkatársai illetékes helyen kérdést intéstet, hogy mi az oka a bírósági munka lassúságának, bár most már több bíró működik a járásbíróságon és törvényszéken, mint egy évvel ezelőt.

Igaz ugyan, hogy ma már több bírónk van — mondta info mátorunk — mint volt egy évvel ezelőt, azonban még mindig nincsen annyi, amennyire szükség lenne. Még ma sincs annyi bíró sem a törvényszéken, amennyi békeben volt, a munkánk pedig még egyszer annyi, mint volt a háború eőt. A bírólány tehát egyáltalán nem nyert megoldást azáltal,

hogy néhány bírót kivontak a törvényszékek és járásbírósághoz különösen a törvényszék n van még szükség bíróra. Igen nagy baj azonban, hogy hiányzik a megfelelő számú segédkezemélyzet sem bírósági jegyzők sem irodai személyzet nincs elegendő. A bírósági jegyzők száma különösen azóta fogyatkozott meg mióta csak végzett jogász lehet jegyző, az irodai segédkezemélyzet fizetése pedig annyira kevés, hogy csak kevesen vállalnak hivatali a törvényszéken. E-által a bírók működése is lehezebbé, illetve lassubbá válik. Mindazonáltal tény az, hogy a bírósági munka gyorsasága az utóbbi időben feltűnő javulást mutatott és remélhető, hogy belátható idői belül kielégítő gyorsasággal folyik majd az igazságszolgáltatás.

Az u'cán szemlélődő rendőr úgy tesz, mintha nem látna semmit. De elvárja, hogy amelyik házba egy ilyen becézett szállítmány besurrant, ott egy pohár italtól is szivesen lászák.

Történnék aztán ilyen jelenetek: Ül a magyar a porch-on, máképp verandán és pipázik. Egyszerre megjelenik a kocsalton egy szekeres farmer. A szekér tele van zöldséggel. A farmer odakiált a magyarnak:

— Nem veszel káposztát?

— Vesz a nehézség. — dűnyögi a magyar s rázza a fejét.

— Gyere csak ide, ilyen szép káposztát még nem láttál.

— A magyar érdeklődni kezd, felkászálódik a porch-ra, máképp a szekérhez. Gyönyörű hatalmas káposztafejeket lát. A farmer egyik káposztának leemeli a tetejét, — hát mi van benne? — gyönyörű, gömbölyű whiskey-palack.

— Ez már csakugyan káposzta, — mondja a magyar, aztán sietve leborítja a káposzta fedelét, kifizeti az öt dollárt és most már szaporán megy vissza a házba.

Sajátságos jelenség, hogy bár a törvényhozás a szeszgyártást betiltotta, a szőlőtermelést nem korlátozta. Az ember azt hiszi, hogy a nagy kaliforniai szőlőterületek, ahol a legköltségesebb borszőt ma is tokaji szőlősek

hívják, a szesztilalmat megérzik. A legkevésbé sem. Sőt a szőlőtermelés talán még nagyobb, mint eddig. Othoni bortermelés céljából ugyanis olyanok is nagy tételekben vásárolják a szőlőt, akik eddig évente alig fogyasztottak el pár fűtöt.

Bort, whiskeyt, brandyt áruatlan kivételes esetekben a törvény is megenged, de csak a drug store-okban és szigorúan orvosai rendeltére. Egyházi célokra egész sereg agyonhiteltesített folyamodványt árán a washingtoni Prohibition office utal ki a lelkeskedő papoknak kisebb bormennyiséget. Katolikus papok évi 25 gallonot kapnak. (Egy gallon = 4.54 liter.)

Ha már most a proibíció törvény örvendetes és káros hatását összehasonlítjuk, a méreleg a következő: Külső látszatra az ital-fogyasztás mintha jelentékenyen csökkent volna. A rend nagyobb. A saloonokban nem lehet félnaposzat üldögélő embereket látni s azok a véres verekedések, melyeket duhajkedvű magyar legények egy-egy magyar mulatósgon rendeztek, — ma már nincsenek. Mintha általában az emberek többet is dolgoznának,

De valójában az italfogyasztás nem szűnt meg, csak elbújt. Az emberek otthon isznak. Miután a pálinkafőzés a borsgyártásnál könnyebb, a pálinkafogyasztás roppant leandületet vett és ami usgyon sajnálatos, isznak az

asszonyok is. Mint a főzés mesterségét általában, barack, meggy, dió stb. pálinkát az asszonyok főzik, belekóstolnak és rássoknak. A lelkiismeretlen csempészet igen sok mérgeztalt is hoz forgalomba. Szép, vignettás üvegekben faszeszt áru'nak, vagy megcsik, hogy az edényzománcsal rézgálc keveredik az italtba, ami aztán borzalmas purzitást okoz. Igy érhető aztán, hogy manapság Amerikában esténként — csakis esténként illetve éjjelente — több részeg ember látható, miut ezelőt bár mikor a statisztikai kiutatások cealhatatlan számadatai szerint a halálzás' arányszám nagyobb, mint a proibíció törvény előt bármikor volt.

Ez a szomorú tény az amerikai politikusok egy részét is megfontolásra indította s ma már mind sűrűbben felhangzik előző helyekről is az a követelés, hogy a proibíció törvény mérséklendő, a könnyű borok és sörök fogyasztásáig kell engedni. A d y (száraz) mozgalommal szemben a wet-ek: táborra egyre nő. Smith newyorki kormányzó, akít a legutóbbi demokráta konventen a párt a maga elnökeöltjének kiáltott ki, jöltetését főleg annak köszösheti, hogy erőteljesen el-lát foglalt a proibíció törvény tu'zásal ellen, ami egész egyéniségét egyszerre a legnagyobb népszerűség fényével vette körül.

Pogány Kázmér

„Számlát hoztam“

Egy ál-álpénzbeszedő tapasztalatai a pénztelenségről — Hogyan nem fizetnek Szubotlicán és milyen kétségbeejtő pénzhiány van Noviszádon — Hogyan hordja ki a számláját a „Bácsmegeyi Napló“ pénzbeszedő riportere?

A Szubotlicán 18000 példányszámban (150.000 olvasó) megjelenő „Bácsmegeyi Napló“ október hó 24-én egy cikket közölt ezzel a címmel:

„Számlát hoztam...“

A lap programjához közelálló cím az első percben nem okozott különösebb feltűnést, elvégre a B. N. azért van. Hogy számlát hozzon tudnillik. Szó nélkül elmentünk volna ezen önvallomás mellett, ha néhány pillanat múlva észre nem vesszük, hogy a fentli cím alatt olyan kitételek állanak, amelyek rokonságban vannak egy cikkünkkel, amely a „Délbácska“ október hó 16-ai számában látott napvilágot. Látszik csak, hogyan hoz számlát a B. N.? A cikk elején a magyarság egyetlen vigasztalójának munkatársa megjelenik egy szubotlicai kereskedőnél, ahol a pénzkrisis hogy- és mi-benléte iránt érdeklődik. A kereskedő ezeket mondotta a B. N.-nek:

— Vegyen magához egy csomó számlát és próbálja meg inkasszálni kintlevőségeinket...

És így tovább. Ebben nem volna semmi feltűnő. A furcsa és szokatlanság az, hogy nyolc nappal ezelőtt hasonló esetünk volt, amennyiben „mi is felkerestünk“ egy kereskedőt, aki (a nagy szellemek találkoznak) ezeket mondotta „A pénzbeszedés Odisszeája“ címen október hó 18-án közölt cikkünk keretein belül:

— Próbálja meg egyszer szerkesztő ur, vegye hóna alá a számláinkat és menjen velük inkasszálni...

Hát nem furcsa ez? Mért mondják mindenütt ugyanazt a kereskedők? Illetőleg ez nem is egészen ugyanaz. A „Délbácska“ munkatársának azt mondották, hogy „próbálja meg szerkesztő ur“ a 150.000 olvasót képviselő kollégáinknak pedig csak így:

— Vegyen magához egy csomó számlát és inkasszálnon...

Ezekután kétségtelen, hogy a szubotlicai csalafintasághoz az interjúvaló ur még csak át sem ütközött, amiből kétségtelenül megállapítható, hogy az újságrás és a pénzbeszedés, mint foglalkozás az égak között határvonal lap-társunknál sokkal előmozdítottabb, mint — tegyük fel — minálunk. Ott mindenki végzett pénzbeszedő. De gyérünk tovább: A 18000 példányszámban (150.000 olvasó, ugye éljünk) munkatársa beállít egy gyároshoz, aki a szám a feletti haragjában ezeket mondja a „Számlát hoztam“ című érdekes riportban:

— Mondja meg a főnökének, egészen nyugodtan alhatik, meg fogja kapni a pénzt. Nahát ez nem is igaz. A „Pénzbeszedés Odisszeája“ című cikkünkben (október 16-án) fennnevezett gyáros szó szerint ezeket mondotta:

— Mondja meg kérem a gazdájának, hogy ne küldözgesse ide a számlát, majd elmegyek személyesen az üzletbe és kijeztem.

Igy mondta. Mert így szokták mondani. Gorombán. Meg hogy majd „személyesen eljövnek“. Aztán nem jönnek persze. A 18000 példányszámban (150.000 olvasó, akikhez számlát lehet vinni) azonban nem figyel ilyen csekélyeségekre. Később se figyel. A riportert továbbad így kesereg a cikkben:

— Egy szubotlicai ügyvéd lakásán egész egyszerűen letagadtatták magukat. A szobalánnyal kiűztek, hogy nincsenek otthon.

Hát ez mégis disznóság! „Letagadtatták magukat.“ Hát van még valaki, akinek nem imponál a 18000 példányszám? Hát van. Sőt olyan is van, akinek még az ennél kevesebb példányszám sem imponál. Itt a bizonyíték: A B. N. fentli cikke előtt nyolc nappal mi ugyanezen tárgyban ez írtuk:

— Megtörtént az is, hogy néhol nem is kerültem az adós szemé elé, mert a szobalánnyal egyszerűen kiűztek, hogy most nincs lithon, vagy alszik...

A magunk részéről végtelenül sajnáljuk, hogy ennyire hasonlítunk a „legtöbb tudással“ szerkesztett vajdasági magyar lap egyes cikkeihez, de nem mehetünk el azó nélkül a saját megjelölésünk mellett, annál is inkább, mert ez a hasonlóság a továbbiakban még határozottabban felismerhető. A B. N. (18000 példányszám és ténucse 150.000 olvasó) pénzbeszedője előtt egyhelyütt ez a nyilatkozat hangzott el:

— Itt a pénzünk, de megmondhatja a gazdájának, hogy a maguk üzletébe se teszem be többet a lábam!

Hát ezzel a lábbal valóban ez történt. A „Számlát hoztam“ című cikk megjelenése előtt nyolc nappal a mi munkatársunknak fennnevezett goromba ur szóval szóra ezt mondotta:

— Mondja meg a gazdájának, hogy oda se teszem be többé a lábam.

A B. N. (18000 példányszám és utóbbi) munkatársa, visszatérve kiindulási pontjához

ezeket jegyzi fel az utókor számára: „Mikor visszatértünk a kereskedőhöz a számlákkal, mosolyogva fogadtak bennünket: — Így megy ez mindig. Most legalább tetszik már tudni, hogy milyen a gyakorlatban a pénzkrisis...“

Miután éltünk a gyanuperral, hogy ez a kijelentés sem örököstett meg kellő pontossággal, fejtöttük a „Délbácska“ nyolc nappal, ezelőtt megjelent számát, amelyből kiderült, hogy a fennnevezett kereskedő ezeket mondotta:

— Látja, — mondotta a kereskedő, — most már személyesen is meggyőződhetett arról, hogy mi az a pénzkrisis...

Ezekután mit mondjunk a Bácsmegeyi Naplóknak? Vigye vissza a számlát. (x)

Megakadt a kivándorlás az Egyesült Államokba

1925. június 30-ig az SHS királyság területéről senkisémm vándorolhat ki az Egyesült Államokba

A zagrebi kivándorlási főfelügyelőiség a következők közlésére kérte fel lapunkat:

Az Északamerikai Egyesült Államok új kivándorlási törvényében megállapított kvóta szerint az SHS királyság területéről 1925. június 30-ig senki sem vándorolhat ki az Egyesült Államokba, ezért eddig az időpontra senkinek kivándorlási kérvénye el nem fogadható. Az új kivándorlási évről (1925. július 1-től 1926. július 1-ig) vonatkozó rendelkezéseket a kivándorlási főfelügyelőiség annakidőben publikálni fogja. Ez a rendelkezés természetesen nem érinti azokat, akik nem esnek a kvótába tartozó kategóriákba. (Amerikai állampolgárok családtagjai, művészek, stb.) Aláírás.

Miután a rendkívül megszigorított határvédelmi intézkedések óta a szomszédos államok területéről ugyiszóván a lehetetlenséggel határos bejutni az Egyesült Államok területére, valószínű, hogy a fentli rendelkezés minimálisan csökkenti a Vajdaság területén is a kivándorlási kedvet.

A hősök „Halottak-napja“

A „Délbácska“ adományokat kér a katonasíroknak Halottak napján leendő felidiszítésére — Az első kétszázdinaros adomány

Szombaton délután megjelent a „Délbácska“ szerkesztőségében Ifju Fojt István novisadi kalaposmester, aki a következő szavak kíséretében adott át kétszáz dinárt:

— Kérem az urakat, hogy ezzel az összeggel indítsanak meg egy gyűjtést azzal a céllal, hogy az idei Halottak-napján minden novisadi katonasírra legalább egy szálf virág és egyetlen gyertya jusson. Irják meg az urak, hogy az élők nem feledkezhetnek meg a holtakról akkor sem, ha azok katonák voltak...

A novisadi katolikus temető déli végén körülből ezerhatászáz halott katona csontjait porladnak. Ma már sem a nevüket, sem a nemzetiségüket nem kéri senki. Akikért hősi halált haltak, azok elfelejtkeztek rólunk, s ennek a ténynek kiábrándító szomorúságán csak az enyhíthet, ha az év egyetlen napján egy virágzárban sírjukhoz vándorol az emlékezet... Akik élünk, valamennyien adósak vagyunk. Tavaly a Misszonyunk zárda növendékei díszítették fel az elfeledett katonasírokat. A nemes szándék ma sem mond le arról, hogy kifejezést adjon a kegyelet érzésének. Ehhez azonban mindenben túl is — pénz kell. Az első adakozó nemes cselekedete hisszük, hogy társakra fog találni. Hisszük, hogy Novisad katolikus társadalma az idén nem fogja megtagadni a kegyelet kötelező adóját azokról, akik éretlenül haltak hősi halált a becsület mezején. A beérkező adományokat nyilvánosan nyugtázzuk.

Látta már a főnök ur nejét??

Megláthatja ma este az AMERIKAN BAARBAN

Butorszükségletét meglepő és olcsó árban csak is HEMLER PÉTER UTÓDAINÁL szerezheti be. — Telefon 256

Sok influenzás és maláriás megbetegedés Novisadon

Novisad közegészsége október havában közelről sem mondható kielégítőnek. A hirtelen változó időjárás minden időben érezteti a hatását, de az idén különösen kedvezőtlen a közegészségre. Az egészségtelen időjárás következtében igen sok influenzás megbetegedés fordult elő és orvosok állítása szerint ma Novisadon minden tízedik ember influenzás. Természetesen a legtöbb megbetegedés nők és gyermekek körében fordul elő, szerencsére azonban a megbetegedések mind könnyebb természetűek és így komolyabb következményekkel nem fog járni az influenza járvány.

Az influenzán kívül igen sok malária eset is fordult elő szeptember és október hónapokban. A malária különösen a szegényebb néposztály között van elterjedve, a munkásbiztosító betegének legnagyobb része ma maláriás.

A munkásbiztosítóban a maláriás betegeket Salvarsan-oltással kezelik, még pedig kielégítő eredménnyel.

Magyar távirat cirill betűkkel

Hogyan továbbítják a magyar táviratokat a srbobráni postán?

Srbobránból kapjuk az alábbi, nem mindennapi tartalmu panaszos levelet:

A srbobráni távirtdánál nem ismerik a latin betűket. A minap az a lehetetlen és furcsa eset történt meg, hogy egy itteni lakosnak szülő magyar szövegű sürgönyét cirill betűkkel vették át. Az eset már csak azért is furcsa, mert annak a távirtda kezelőnek lehetne annyi sütnivalója, hogy tudja, hogy a cirill betűket már természetükönél fogva is csak a szláv nyelvben lehet használni. Az eset nemcsak furcsa hanem egyúttal bosszantó is, mert a távirtda kezelő vagy nem ismeri vagy nem akarja használni a latin betűket. Ha nem ismeri akkor bosszantó dolog, hogy egy latin betűket nem ismerő ember lehet távirtda kezelő ma a XX században. Ha nem akarja használni akkor csak azt a szerény ajánlatot lehetne az ő számára megköszönni, hogy mondjon le az illető arról, hogy továbbra is Srbobrában teljesítse szolgálatot a távirtdánál. A latin betűkhöz pedig nem azé a ragaszkodunk, mert ezt a betűtípust használja, a magyar nyelv is. Az állam hivatalos nyelve szerb, horvát és szlovén. Sem a horvátok, sem a szlovének nem használják a cirill, hanem a latin írást, amely így természetesen nem nélkülözi a hivatalos jellegét. Már pedig hogyan teljesíthet állami szolgálatot az, aki az államnyelvet nem bírja szóban és írásban? Soraim közlését megköszönve maradtam kitűnő tisztelettel: Srbobrán, 1924. október hó 24-én. Aláírás.

NÁDOR KARÁCSONYI ALBUM

az összes költők kaphatók Kardos hirdető vállalatnál, Novisad, Jemenska ulica 3.

Ma este az **Amerikan Baarban Racagatató Bohozat** a volt NTK. műkedvelői közreműködésével.

— A Hírtétel című hitbuzgalmi folyóirat kiadásában „Katólikus Család Naptár” címen egy szigorúan katólikus szellemben szerkesztett magyar nyelvű naptár jelenik meg október végén, melynek bolti ára 10 dinár lesz. A naptár megrendelhető Abraham János könyvkereskedésében Novi Sad, Kralja Petra ulica 30. szám. Arusítóknak megfelelő kedvezmény. A naptár lényegesen olcsóbb, mint más naptárak, melyek eddig hirdettek vannak.

HIREK

— Választások lesznek a novisadi katolikus hitközségben. A novisadi róm. kath. hitközség képviselőtestületének mandátuma ez év végével jár le. Az új képviselőtestület megválasztását december hó folyamán ejtik meg. A választók névjegyzékét már összeírta a hitközség vezetője és ez november hó 1-e és 10-ike között lesz betekinthető a hitközség Irodájában Spiller István főkönyvelőnél. A reklamálások is ezen határidőn belül eszközölhetők.

— Előadás. A reformáció ünnepe alkalmából ma, vasárnap este 7 órakor tartják meg a „Három korona” vendéglőben Türek beogradi lelkész előadását. A stájer evangélikus templomok Jerombólása a XVI. században” címen. Vendégeket szívesen lát a rendezőség. Előadás után gyűjtés lesz a beogradi evangélikus iskola javára.

(x) Eljegyzés. Dr. Szlezák Lajos városunk volt országgyűlési képviselőjének leányát Erskát Budapesten eljegyezte Füleky Dező vezérkari őrnagy.

— Sikasztás és család vádja alatt letartóztatott novisadi magántisztviselő. A novisadi rendőrség megkeresésére a napokban Sarajevóban letartóztatták Grahovec Franja magánhivatalnokot a Kassovits szállítószék könyvelőjét, aki nagyobbösszegű sikasztásokat és csalásokat követett el munkaadói kárára. Tegnap érkezett meg Novisadra s délután bekísérték az ügyészség fogházába. Grahovec ismert alakja volt a novisadi körzónak és a mulatóhelyeknek, ahol már régóta feltűnt költöző életmódja.

— Hibaigazítás. A „Délbácska” tegnapi előtti számában az ügyilkossági kísérlet elkövetett novisadi bírósági végrehajtó nevét tévesen Fradl Dező helyett Fradl Károlynak tüntettük fel. A hibát ehelyütt helyreigazítjuk.

— György exkirály Sznajába költözik. Bukarestből jelentik: György görög exkirály Erzsébet királynéval együtt október huszonegyedikén érkezik vissza az országba. A király még e hónapban véglegesen elfoglalja új lakhelyét, amely a sznaja Pellisor kastélyban lesz.

— Requiem Protics Sztójánért. A beogradi gör. kel. püspöki templomban tegnap gyászistentiszteletet tartottak Protics Sztójánért, amelyen Davidovics Lyuba, Petrovics Korosec, Jovanovics Lyuba, Gyurisics Marko és Nincics Momcillo vettek részt.

— A francia kormány a drágaság ellen. A francia minisztertanács felhatalmazta az igazságügyminisztert, hogy rendeletet terjesszen a két kamara elé, amelyel a drágaságot fokozó meg nem engedett spekuláció ellen a törvényes eljárást megszigorítja.

— Meghalt a közegészségügyi tanács elnöke. Beogradból jelentik: Danics Jovan egyetemi tanár, az országos közegészségügyi tanács elnöke tegnap Beogradban meghalt.

Élszakíthatatlan harisnya

csakis BRACA SCHÖNBERGERNÉL, Novi Sad, Jevrejska ulica 6. szám.

(x) Női kalapokat férfiak és viszont alakít Fojt J. Njegoševa (Andrássy) u. 9.

(x) Kérje mindenki a Tolnai Világlapját, könyvmelléklettel együtt. Ara 12 dinár.

A
DÉLBÁCSKA
a legjobb novisadi hirdetői orgánus
mielelőbb

hirdessen a Délbácskában!

Nagy tifuszbajrvány Novisadon

Két és fél hónap alatt hatvannégy tifuszbeteget jelentettek be

Mint minden év őszén, úgy az idén is jelentkezett a Novisadon szokásos nagyszabású hasitífusz-járvány. Míg azonban más években a megbetegedések száma egészen szerény keretekben mozgott, az idén lényegesen szaporodott a megbetegedések száma. Ez év augusztus elejétől, október hó közepéig mintegy 64 hasitífusz esetet jelentettek be a hatóságok. A járvány azonban voltaképpen sokkal nagyobb mérvű, tekintetbe véve, hogy számos eset téves diagnózis alapján valamint a kezelő orvosok felületessége folytán nem jut a hatóságok tudomására.

Eddig a tifuszbetegek közül csak három halt meg így tehát meglehetősen enyhe lefolyásnak mondható a járvány, mindazonáltal szükséges volna, hogy az illetékes hatóságok mindent megtegyenek a veszélyes betegség leküzdésére. Erre nálunk a városi főorvosi hivatal a hivatott, de ez eddig édeskeveset gondoskodott a veszély elhárításáról. Ez annál csodálatosabb, mert városunk magasabbfokú közegészségügyi hatóságoknak is székhelye s ezért mindenestre kívánatos volna, ha kötelességére figyelmeztetnék a városi főorvost.

Egy lokális jelentőségű esetet kivéve (a főterület Wagner-házban, ahol a fertőzött kutya okozta a megbetegedést) a járvány sporadikus s éppen ezért nem állapítható meg a járvány közvetlen előidézője. Valószínű okai azonban városunk szűkületében: a vízvezeték hiánya, főtlen gyümölcs és más élelmiszerek élvezete, a hiányos higiénikus felvilágosodottság és az érintés folytán keletkező infekció.

Kivégezték Tóth Imrét

A Halasi-uti rablógyilkos az utolsó pillanatig nyugodtan viselkedett — „Mélyen tisztelt Uraim...”

Subotícáról jelentik: A subotici törvényszéki fogház épülete előtt szombaton reggel órlási tömeg verődött össze, de a törvényszék udvarára senkit sem bocsájtottak be azokon kívül, akiknek belépőjegyük volt. Tóth Imre a stralomházban nyugodtan töltötte az éjszakát. Reggel bört és cigarettát kért. Az ételt visszautasította. Hét órakor a törvényszék udvarára vezették, ahol előbb szláv, aztán magyar nyelven hirdették ki az ítéletet, annak indokolását és a kegyelmi kérvény elutasítását. Az ítélet felolvasás után Tóth szót kért.

— Beszéljen fiam, — mondotta az ügyész. Tóth tisztán hallhatóan, nyugodtan tagolva így kezdte beszédét:

— Nagyságos elnök Ur! Mélyen tisztelt Uraim! En nem mondom, hogy nem vagyok bűnös. Bűnös vagyok De sohasem lettem volna gyilkos, ha Torkos be nem hív abba a házba..

Később azt kérte Tóth, hogy a köteléket legalább egyik kezéről vegyék le. A hóhér tagadólag ránta fejét az ellélt mögött. Az udvaron állók között a váratlan kérésre zavar támadt, majd Tóth tovább akart beszélni:

— Nagyságos elnök Ur.. Ekkor a hóhér és pribéke megragadták Tóthot, a nyakán átvetették a hurkot. Tóth még ekkor is beszélni akart:

— Legalább.. legalább.. Három perc múlva halott volt. Holttestét kizsákkították a Bajai-uti temető hullaházába.

6 házhely

a város legszebb helyén, aszfalt ut mentén, csatornázott belterületen egyenként vagy együttesen eladó.

Czím: „Reklám” hirdetőirodában, 9721 Novisad, Jevrejska 6. 3-6

Egy tanonc,
Egy tanuló lány,
Egy kifutó fiu
felvétetik a Farkas és Dürbeck nyomdában, Željeznička ul. 30. sz.

Apolló okt. 26. Csak még ma! Odeon okt. hó 26-án
Heléna I. része. **Szerelem és bűn**
A második rész 27 én és 28 án.
Dráma Newyork sötét negyedéből 6 felvon.
Főszerepben: Bert Lytell és Betty Compton.

Lesz-e villanyvilágítás a Darányi ujtelenen?

Egy kérelem, amelynek teljesítését évek óta hiába kéri a Darányi ujtelen lakossága

A Darányi-ujtelep lakosságának egyik legrégibb kívánsága, hogy a város és a villanytelep igazgatósága tegyék lehetővé a villanyvilágítás bevezetését a telepre is, ahol a Vajdaság fővárosától alig néhány száz lépésre még ma is történelmi előtti világítóeszközök mellett vakoskodnak a polgárok. A mindenképpen súlyos és indokolt követelésnek hangot adott a „Délbácska” is, de sem ennek, sem a Darányi-telepek sürgetésének mindegyikére nem volt még a kívánt eredménye. A város érthetetlen okokból nem hajlandó áldozatot hozni azokért az adófizető polgárokért, akik a telepen laknak, a villanytelep pedig az áram bevezetésének előfeltételként azt kötötte ki, hogy a Kamenicai utcai transzformátor felállításának költségeit — közel 80.000 dinárt — a telep lakói fizessék. Mivel ez az összeg a telepi polgárok elviselhetetlen megterhelését jelent, a villamosáram bevezetésének régi terve mind a mai napig nem valósulhatott meg. A mai napon több telepi polgár kereste fel szerkesztőségünket, ahol előadták, hogy a villanytelep a Kamenicai-utcának a vasúti átjáró felé eső részén most állítja fel a villanyoszlopokat, tehát az áramot már a legközelebbi jövőben kivezetik a Kamenicai-ut végéig, ahol felállítják a transzformátort is, amely eddig egyetlen akadály volt az áram továbbvezetésének. A telepek ezután is kéri a város tanácsát és a villanytelep igazgatóságát, hogy most már tegyék lehetővé a villamosvilágítás bevezetését a telepre is, amelynek első háza alig néhány száz méternyire fekszenek a Kamenicai-utca végétől. A Darányi-ujtelepek ezen kérelmét a polgármester és a villanytelep igazgatóságának jóindulatu figyelmébe ajánljuk.

Kormányválság Belgiumban

Brüsszelből jelentik: A kormányválság és általában a parlament válság kérdése ma fog először Belgiumban. Theunis miniszterelnök ugyanis az állami hivatalnokok részére fizetésemelést helyezett kiállításba. A katolikusok azonban nem akarják az ehhez szükséges adóemeléseket megszavazni. Az, hogy a kormány rendelkezik-e a szükséges többség felett, holnap dől el.

A kormány ma három és fél órán át minisztertanácsot tartott, amelyen a katolikus párt állásfoglalása által teremtett helyzetet foglalkozott. A katolikus párt ugyanis nem hajlandó a kormány által tervezett újabb adókat, amelyek 309 millió frankot tesznek ki, megszavazni. A kormány elhatározta, hogy amennyiben a parlamentben vereséget szenvednek ebben a kérdésben, úgy lemond. A kormány lemondása után Theunis miniszterelnök teljesen vissza akar vonulni a politikai élettől.

Részleges kormányválság Ausztriában

Bécsből jelentik: Az utóbbi napok eseményei folytán az osztrák kormány három tagjának az állása megrendült. A kormánynak ez a három tagja Klenböck dr. pénzügyminiszter, Schmidt dr. népjóléti miniszter és Vaugoin hadügyminiszter. Mind a három miniszter állása tárgyi magatartása következtében ingott meg. A népjóléti miniszter helyzetére rendkívül kedvezően volt az a parlamenti vita, amelynek során tegnap a Castiglioni és a Depositenbank ügyével kapcsolatban a szemére volték, hogy az állami pénzeket az elkrachott monarchista bankban, a Nördlich-Oesterreichischer Bankban helyezte el.

Ez alkalommal a pénzügyminiszter nem-hogy nem vette párfogsába kollégáját, hanem ellenkezőleg, éles hangon kijelentette, hogy annak intézkedéséről nem felelhet.

Klenböck pénzügyminiszternek ezt a kijelentést a keresztényszocialista párt hivatalos lapja, a Reichspost is közli, ami mindenestre jellemző a helyzetre. Mindazonáltal igen valószínűnek látnak a bécsi politikai körökben, hogy Selpel kancellár meg fogja kéri

relni mindhárom miniszternek további megtartását a kabinet keretében, noha még saját pártjukban is népszerűtlenebbek, mert a három miniszter lemondása esetleg az egész kormány bukását vonhatja maga után.

Közgazdaság

Óriási tengeritermés

A nagy termés lefoglalta az összes uszályokat — A Dunagőzhajózási Társaságtól kérnek hajóparkot

A várakozáson felüli bő tengeritermés, amelyből nagy mennyiséggel gravitációnak külföld felé, csaknem teljesen leköttötte a legolcsóbb szállítási eszközt, a hajót. Az SHS állásnak ugyiszólván az egész hajóparkja szállítmányozásra van lefoglalva és üres uszályokkal ilyenformán távolról sem rendelkezik. A szállítási eszközök túlterheltsége folytán az a veszély fenyegeti a kereskedelmet, hogy az ekörül támadt nehézségek bénítólag fognak hatni az áruforgalom lebonyolítására. Hogy ezt a komoly veszedelem elkerüljék a bányásági kereskedelmi és iparkamara lépéseket tett a Dunagőzhajózási társaság uszályainak az SHS államba való beengedése érdekében.

A bányásági kereskedelmi- és iparkamara az ügy sürgősségére való tekintettel sürgőnyileg tett előterjesztést a kereskedelemügyi miniszteriumnak és a hajózási szindikátusnak, amelyben kérte, hogy a D. D. S. G. hajózási vállalat uszályait engedjék be a Bégába, hogy a rakárakban felhalmozott tengerikészletet a kereskedők és exportőrök idejében leszállíthassák.

Mozi

Ma van a Helena I részének utolsó bemutatási napja. A hatalmas filmet pénteken és szombaton óriási számu közönség nézte meg és az egybehangzó vélemény szerint ez a film az idei évad legnagyobb slágere. A trójal háború, — tenger és szárazföldön, — oly monumentális rendezést oly hatalmas tömeg szereplő, oly pazar klábitást igényelt, hogy ez a film nemcsak a legdrágább film, amit valaha készítették, de egyúttal a legalkalmasabb, a legzesebb alkotása a filmtchnológiának. A mai Helena előadást is a teljes operai zenekar kíséri. — Az Odeonban a Szeretem és bűn című izgalmas amerikai bűnügyi drámának ma lesz az utolsó előadása. A film iránt megnyilvánult nagy érdeklődés annál indokoltabb, mert ez a film, — amely a világhírű Paramount gyárból került ki, — méltán rászolgált arra az egyöntetű kritikára, hogy az Odeon ma műsora szenzációs.

SPORT

A mai nap sportprogramján az OSKV—NAK revánsmérkőzése szerepl. A két csapat nagyszerű küzdelmet vívott egymással a legutóbbi bajnoki mérkőzésen, amelyet minimális goalkülönbséggel a NAK nyert meg. Természetesen a múlt évi bajnoknak fáj ez a vereség és kereste az alkalmat, hogy a csorbát kiköszörülhesse. A NAK nem az az egyesület, amely kitér a találkozás elől és a mai napot ajánlotta fel az OSKV-nak, melyet az el is fogadott s így ismét élvezetes mérkőzésben lesz része a közönségnek. Fontos, hogy a mérkőzést mivel igen elkeseredett küzdelemre van kilátás, erőskerül bírő vezesse. Andréban valószínűleg nem csatlakoznak az egyesületek, aki el is fogadja a mérkőzés vezetését. A mérkőzés 3 órakor kezdődik a Karagyorgye-pályán. Előzőleg a két egyesület ifjúsági csapatai játszanak, Lucianovics bírósodása mellett.

Perska (Gradjanski) és Vrbanc (HASK) asistén a Vixtóriába (a Penkala-gyár csapat) lépett, amelynek most Steferrel és Vrdjukával négy válogatott játékosa van.

Zágráb válogatott csapata Budapest ellen a következő összeállításban fog játszani: Fiedrich, — Vrbanc, — Dabović — Götz, Rupetz, Hirtetz, — Babić, Vinek, Perska, Mantler és Pavleković.

A NAK felkéri az alant felsorolt játéko

sokat, hogy a pályán megjelenjenek fél 3 kor: Paszt I Hajdu Peikert, — Schmidt, Róka, Alexi, — Grünzelg I, Dabi, Lerch, Horváth II, Grünzelg II — Molnár, Horvát I. I órakor: Lerch II, Varga, Hajs, — Aranyosi, Kírás, Pellán, — Horváth IV, Glogolević, Horváth III, Mandić, Lerch III Götzl, Pau II

Tőzsde

Zárlat október 25 (Zár) Beograd 7475, Newyork 520 —, London 2336, Páris 2710, Milano 2280, Prága 15475, Berlin 12350, Budapest 0068, Bukarest 295, Brüsszel 24925, Bécs 0007325, Szófia 380, Amsterdam 2043, Szaloniki 9 —.

Beograd, október 23. Brüsszel —, Páris 363, London 311-313, Milano 30150-302, Newyork 6915-6950, Zürich 1333, Prága 206-20650, Bécs 00985, Budapest 0093, Bukarest 3740, Amsterdam 3151.

Novisadi terménytőzsde

Október 25

(Hivatalos jegyzések)

Buza bácskai kötés 36750—370 (1900 q) bácskai 50 százalékos kassza kötés 35750 (300 mm).

Tengeri bácskai 6 kötés 27250 (100 mm), bácskai szállított Belső paritás kötés 240 (500 mm), bácskai decemberre kötés 215 (300 mm), szerémi kötés 175 (100 mm), szerémi novemberre kötés 190 (500 mm).

Buzaliszti bácskai nullás g. kötés 570 (100 mm), bácskai nullás g. kötés 550 (100 q), bácskai főző 2. számú kötés 490 (100 mm), bácskai kenyér 6 sz. kötés 380 (100 mm), szerémi nullás g. kötés 550 (100 mm).

Bab bácskai fehér 50 százalékos kassza kötés 425 (100 mm).

Irányzat: nyugodt.

Szerkesztésért felel: TOMÁN SÁNDOR
Kiadótulajdonos: FÁTH FERENC és TÁRSAI

Apró hirdetések.

PÉNZTÁRNOKNŐ: a-
lást keresek, jó bizonyítványokkal esetleg kaulió-
val azonnalra. C-m a ki-
adóban. 985-1-3

A FŐZÉSHEZ értő meg-
bizható mindezes isány
alkalmazást nyerhet kath.
családnál. Cim megtu-
lató a kiadóhivatalban.

Egy jó! BUTOROZOTT
TISZTA SZOBA kiadó
Cim a Lipovics trafikban
Kralja Aleksandra ul. 20.
1-2

MINDENES SZAKÁCS-
NÉ, jó bizonyítványokkal
azonnal felvétetik Sara-
jevstra ulica 6.
1-1

FŐZÉSHEZ értő bejá-
ró vagy főzéshez értő
mindenesleány kerestetik.
Cim a kiadóban.
1-1

IZLÉSES NYOMTAT-
VÁNYOKAT készít Farkas
és Dürbeck könyvnyomda
Novisad, Zejezičeva 30.
Telefon: 488.

FIGYELEM!
Előfizetéseket — kedvező feltételek mel-
lett — elfogadják a következő lapokra:

Die Dame — Színházi Élet
Reigen — Neue Freie Presse
Herrenwelt — Neues Wiener
Sport in Bild — Journal
Elegante Welt — Népszava stb.

Ugyancsak az összes Uitein s francia di-
vatiapokra, Uitein kiadásokra. — (2-0)

KARDOS
hirdető vállalat, Novisad, Jermenska ulica 3.
(Gerich palota). Hirdetéseket legolcsóbban
helyez el a bel- és külföldi lapokban.

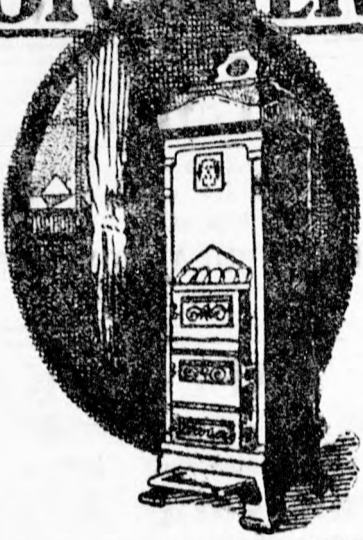
— Ujítsa meg előfizetését!
Mivel a vidéki előfizetőink és lapelárust-
töink közül még mindig igen sokan hátralékban
vannak, felkérjük ezeket, hogy az elküldött
felszólításunkban feltüntetett összeget kiadó
hivatalunkba szíveskedjenek beküldeni, ellenkező
esetben kénytelenek leszünk a lap további kül-
dését beszüntetni. Tisztelettel

a „DÉLBÁCSKA” kiadóhivatala.

A MENYASSZONYHOZ Legelősbban, legjobban vásárolhat rőtös, divatárú, valamint selymet, női, férfi szövetet, vásznat, zefírt stb. **„A MENYASSZONYHOZ”**
Novi Sad, Kralja Alexandra utca 12. szám. Novi Sad, Kralja Alexandra utca 12. szám.

Van szerencsém a n. é. közönséget tisztelettel értesíteni, hogy f. evi október hó 1. óta tartok rak árú és azokból mé. sékelt áron a legelegánsabb öltönyök elkészítését vállalom. Tisztelt vevőimnek tehát saját érdekükben áll, hogy raktáram nagy választékáról és áram olcsóságáról személyesen győződjenek meg. Tisztelettel
Alterov Milán férfi szabó, Novi Sad.
Laza Telečkog ulica 3. szám. 9735-1-3

ORANIER ORANIER KÁLYHÁK

minden árban és minőségben különböző színekben kaphatók:

ÖHLER-BLATTMANN
cégnél

Tulajdonos:

MEIER A. N-SAD
Sremska ulica 7. sz. (Limánon). (9728-1-0)

Centralna Banka za Trgovinu Obrt i Industriju D. D.

ZAGREB.

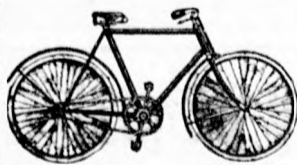
FILIALE: NOVI SAD.

Táviratcím: „CENTROBANK“ Telefon: 82, 83, 367.
KRALJA ALEKSANDRA UL. 16.

Fiókok: Brod N/S., Djakovo, Ivanec, Karlovac, Klanjec, Krapina, Koprivnica, Maribor, Novisad, Požega, Ruma, Varaždin, Veliko Trgovište.

Részvénytőke Din. 80,000.000.

Elfogad betéteket, betétkönyvre és folyószámlára. — Vesz és elad devizákat és valutákat. — Leszámitol váltókat. — Folyósít hiteleket, mindenkor a legszolidabb és a legkulánsabb feltételek mellett.

JUNG HENRIK, N-SAD ŽITNI TRG 19 (BUZA TER)

ajánlja t. vevőkörönségének gazdagon felszerelt raktárát u. m. új varrógépeket, kerékpárokat, valamint kerékpár gummit és mindenféle alkat részeket. Nagy választék gramofon lemezekben. Nagy mechanikus műhely, ahol valamennyi e szakmába vágó javítások garanciával elvégeztetnek. — (4649-1-12)

HOLLÄNDER SAM. és FIA

épület- és tűzifakereskedés. Novisad, Danicsicseva ulica broj 12.
(TELEFON: 445)

Elad a fűrésztelepről vagy a helybeni raktárból nagyban és kicsinyben minden méretű slov. (stejer) ácsolt gerendát; slov. (steler) és boszn. luc-jegenye- és erdel-fenyő (Kiefern-Fichten und Tannen) deszkát (asztalosárut) minden méretű stafflit (zárléce) és léce. Erdel és lucfenyő (Kiefern- und Fichten) oszlopokat villamosvezetékek távtró- és telefonvonalak szerelésére.

Legjobb minőségű kom. örudakat. E. oszt. préselt nagy horgonyolt tetőcserepeket. Összesfajtájú tűzifát, vagonkételekben vagy ölszámra, felapítva és házhoz szállítva. A legjobb minőségű angol és porosz dióköszet és darabos szenet Vrdniki köszent.

Az összes anyagokat nagy választékban állandóan raktáron tartjuk és azonnal szállíthatók. Állandóan raktáron tartunk (nőhányó) falapátokat.

Kérjük a n. é. közönséget, hogy szálláságukról meggyőződhesen, nb. megrendelésével ENGROSSI felkeresni szíveskedjék. **DETAILI**

FOJT NOVI SAD,

Njegoševa ul. (volt Andrássy u.) 9. szám.

Raktáron tart olcsó és finom, színes, szálkészfésű női és férfi kalapokat. Viszont eladók

forduljanak bizalommal cégemhez.

Bársony cipők

D. 149.-

Lakcipők

D. 299.-

NOVI SAD
Kralja Petra ulica 5.

Zongorák és Pianinok

elsőrangú gyártmány nagy választékban

TRUPPEL BÉLÁNÁL

hangszer készítő

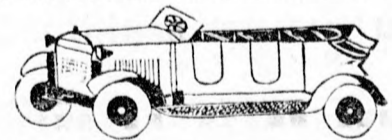
Novisad, Dunavska ul. 17.
Željeznička ulica 31. szám

Nagy raktár mindenféle hangszerekben, gramofonok s gramofon-lemezekben, ugyszintén bel- és külföldi quinttisza-hurokban. Eladás nagyban és kicsinyben.

Javításokat és hangolásokat elvállal.

BÉRAUTÓJÁRAT TEMERIN—NOVISAD között

Indulás TEMERIN ből reggel 7 és d. u. 2 óraker.
Indulás NOVISAD ról d. e. 11 és d. u. 5 óraker

Állomás a Barth féle vendéglőnél Jovana Subotića u. 18. (ezelőtt Rézműves-utca, a kis posta mellett.)
Vitelidij oda és vissza személyenkint 50 D.

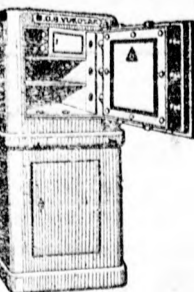
Legujabb szab. találmány! Kiváló ujdonság!

B. O. B. Betonpénzszekrénygyár R. T. VUKOVAR.

Táviratcím: Bob Vukovar Int. Telef. 56.

GYÁRT és SZÁLLIT mindenféle

Acélbetonszekrényt
Ártaszekrényeket
Tresorajtókat stb

a legszebb és legszolidabb kivitelben.
Vezérképviselőt és egyedárúsítás Jugoslavia részére

GOLDSTEIN ÁRMİN

ügynöki és bizományi iroda Vukovar.
Képviselőt és bizományi raktár: Krausz Ede
butorkereskedő Novisad, — Reka ügynöki iroda
Novi Vrbas.

Feltétlenül tűzbiztos! — Teljesen betörésbiztos!